

JØRN LIER HORST

SÉRIE
WILLIAM
WISTING

C-1

NA DNĚ

≡ KNIHA ZLIN

Na dně

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

 KNIHA ZLIN

Jørn Lier Horst

Na dně – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2023

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

THRILL

JØRN LIER HORST
NA DNĚ

JØRN LIER HORST NA DNĚ

v překladu Kateřiny Křišťůfkové

≡ KNIHA ZLIN

Copyright © Jørn Lier Horst, 2010

Published by agreement with Salomonsson Agency

Translation © Kateřina Křišťůfková, 2019

ISBN tištěné verze 978-80-7473-771-8

ISBN e-knihy 978-80-7662-578-5 (1. zveřejnění, 2023) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7662-579-2 (1. zveřejnění, 2023) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-7662-577-8 (1. zveřejnění, 2023) (ePDF)

Věnováno památce Oddvara Liera Olsena

Policejní operační středisko v Tønsbergu přijalo oznámení v úterý 22. června v 9 hodin 32 minut.

William Wisting dorazil na místo nálezu jako třetí.

Výzvu uslyšel ve vysílačce ve chvíli, kdy odjížděl od lékaře. Nyní stál na pláži, v botách měl jemný písek a rukou si stínil oči před sluncem.

Před ním se ke břehu valily vlny a vracely se zpátky do moře. Po obou stranách pozvolně se svažující zátoky se táhla ohlazená pobřežní skaliska.

Západní část pláže už stihli dva uniformovaní kolegové obehnat policejními páskami. Tak brzy dopoledne se tu pohybovalo jen několik málo lidí. Skupina zvědavců nečítala víc než dvanáct třináct osob, většinou se jednalo o děti. Jeden policista stál stranou spolu s podsaditým chlapcem s rozčepýřenými zrzavými vlasy a pihovatým obličejem. Chlapec se jednou rukou snažil udržet na vodítku malého černého teriéra a druhou ukazoval a přitom cosi vysvětloval.

Nad zátokou ve velkých kruzích netečně plachtilo několik racků. Wisting na jednom spočinul pohledem, jako by si chtěl dát krátkou přestávku, než do plic nasaje slaný mořský vzduch a začne se soustředit na nadcházející náročný úkol.

Na krajíčku moře se pohupovala teniska. Kdykoli pod ní voda spláchlá písek, vypadalo to, že se sveze s ním, ale každá nová vlna ji opět vyvrhla. Tkanička zůstala zavázaná a byly do ní zapletené chaluhy a mořská tráva. Podrážku pokrývala vrstva hnědých řas. Z boty vyčuhoval pozůstatek lidské nohy. Kolem se hemžili garnáti a jiní drobní mořští živočichové a zakusovali se, kam jen šlo.

Wisting se znovu zatoulal pohledem do dáli a zamžoural k tenké šedé linii oddělující moře od oblohy. Na mlžném horizontu tušil obrysy nákladní lodi.

Na travnatou planinu, která pláž lemovala, vjela dodávka a zastavila vedle hlídkového vozu. Vystoupil z ní Espen Mortensen, ale vzápětí se ještě sehnul k místu řidiče a vytáhl brašnu s fotoaparátem. Wisting mladému kriminalistickému technikovi pokývl na pozdrav. Mortensen kývnutí opětoval a otevřel posuvné boční dveře auta. Vzal lopatu a bílý plastový lavor a teprve poté se vydal ke kolegovi.

„Další?“ zeptal se a zapíchl lopatu do písku.

„Další,“ potvrdil Wisting a přidřepl si vedle hrůzného nálezu. Mortensen si začal připravovat fotografické vybavení.

Noha byla od těla odtržená nebo oddělená v kotníku, v tenisce však vězela pevně. Do všech stran visely široké cáry tlusté voskovité kůže. Mezi zbytky šedobílých tkání uvnitř boty prosvítaly bledé kosti. Přes opatek visela část čehosi, snad vaziva.

Pro Wistinga ten pohled nebyl nový. V krátké době v jeho policejním obvodu vyplavilo moře na břeh už druhou odříznutou nohu. Napřímil se a zadíval se na kriminalistického technika.

„Nepatří k sobě,“ prohlásil rozhodně.

Mortensen se s objektivem v ruce zarazil a vyslal k botě na kraji vody skeptický pohled.

„Co tím myslíš? Mně připadá úplně stejná jako ta minulá.“

„No právě,“ přikývl Wisting. „Je to levá bota. Ta předchozí byla taky levá.“ Sklonil se a znovu se jal zkoumat obsah tenisky. „V téhle je navíc bílá froté ponožka. V té předchozí byla černá ponožka z hladké bavlny.“

Espen Mortensen zaklel a nad botu, která se stále pohupovala na vlnách, se také nahnul.

„Máš pravdu,“ přitakal. „Navíc bych řekl, že tahle je o pár čísel větší. Což ovšem znamená...“

Chystal se vyslovit závěr, ale potom se odmlčel. Co nález znamená, věděli oba moc dobře. Našli části dvou neznámých mrtvých těl, která patrně stále plavou kdesi v moři.

Mortensen tenisku z různých úhlů vyfotografoval. Pak vrátil přístroj do brašny, vzal lopatu a botu zespoda nabral. Do bílého plastového lavoru se s ní dostala i trocha písku a mušlí a něco mořské vody.

Přistoupil k nim policista, který předtím zpovídal zrzavého chlapce. Stručně jim přetlumočil, co mu chlapec, který botu našel asi tak před hodinou při procházce se psem, o nález pověděl.

„Prohledáme pláž, zbytek těla může voda vyplavit na břeh kdykoli. Dneska se to tu bude hemžit dětmi. Červený kříž slíbil, že se do hodiny dostaví jeho pátrací tým,“ uzavřel potom.

Wisting uznale pokývl. Několik dní po nález první boty také prohledávali pobřeží, avšak bezvysledně. Možná budou tentokrát mít víc štěstí.

Na pláž se vyvalila velká vlna a Wisting musel o pár kroků ustoupit, aby ho nezmáčela. Na ústupu smyla z vlhkého píska otisky jeho bot.

Rukou si prohrábl husté tmavé vlasy a znovu se zahleděl na moře. Už zažil leccos, ale tahle událost mu zrychlila tep.

Na mapě rozložené na stole v zasedací místnosti byl na nejjižnějším výběžku Stavernského ostrova vyznačený červený křížek. Wisting zvedl fix a nakreslil další křížek do zátky u historické části Stavern, poblíž jižního valu bývalého opevnění a někdejších loděnic. Nils Hammer mu přitom nahlížel přes rameno.

„Další levá noha?“ zeptal se pochybovačně.

Wisting přikývl. Z obálky vytáhl svazeček fotografií a rozložil je před sebe. Na všech byl jeden a tentýž motiv. Modrá teniska se syntetickým svrškem, polstrovaným lemem a se značkou výrobce Scarpa Marco našitou na jazyku. Původně měla bota po obou stranách červené kontrastní pruhy, které však byly po dlouhém pobytu ve vodě vybledlé.

Poslední zbytky pochybností se rozplynuly. Bota nalezená na Stavernském ostrově před šesti dny byla tentýž model jako teniska, která nyní ležela na nerezovém stole v kriminalistické laboratoři Espena Mortensena. Místa nálezu od sebe byla vzdušnou čarou vzdálená necelý kilometr.

Po nálezu první tenisky se Wisting ve vyšetřování neangažoval, přenechal práci ostatním. Kolegové založili hlavní teorii na tom, že noha je pozůstatkem lidského těla po nehodě nějaké lodi ve Skagerraku. Soudní patologové se domnívali, že ve vodě mohla plavat asi tak šest až deset měsíců. Vyšetřovatelé tedy prozatím mapovali veškeré osoby pohřešované v příbřežní oblasti za poslední rok.

Wistinga po druhém nálezu okamžitě napadlo, že spolu boty půjdou do páru. Jenže pak se ukázalo, že obě nohy i boty jsou levé.

Nils Hammer došel ke kávovaru, vytáhl z něj konvici a naplnil si papírový kelímek. Přístroj ještě stále pracoval, a kdy-

koli kapky čerstvě překapané kávy dopadly na varnou desku, ozvalo se zasyčení.

„Už asi nemluvíme o nehodě, že?“ prohodil Hammer a vrátil konvici na místo.

Wisting neodpověděl, musel však dát kolegovi za pravdu, že při další práci budou muset vyjít ze zcela jiných premis.

Hammer usrkával horký nápoj.

„Válka drogových gangů,“ navrhl.

Wistingův mohutný kolega pracoval jako vedoucí protidrogového oddělení a v jeho očích většina trestných činů nějak souvisela s drogovou kriminalitou. Bylo mu asi pětadvacet a měl široká ramena, sudovitý hrudník a tmavě plavé vlasy. Temné oči mu dodávaly skeptický výraz. Podezřelí se často raději přiznali, jen aby unikli jeho intenzivnímu pohledu.

„Nemusí jít nutně o trestný čin,“ připomněl mu Wisting.

Hammer si přitáhl židli, posadil se a hodil si nohy na stůl.

„Odříznout někomu končetiny je trestné, ať už byl dotyčný živý, nebo mrtvý.“

Kávovar tiše zachrchlal a vypustil obláček horké páry. Wisting si ve skřínce našel hrneček a také si nalil.

„Nemusejí být odříznuté,“ pronesl a opřel se o kuchyňskou desku. „Není nepřirozené, že se od těla, které dlouho leží ve vodě, oddělí paže a nohy.“

„A náhodou se jedná o dvě levé nohy obuté do téhož typu tenisek?“

Wisting pokrčil rameny, dobře však věděl, že zamlouváním faktů nikoho nepřesvědčí. Ani sám sebe. Vzdychl. Rozhodně je čekalo rozsáhlé vyšetřování.

Ve dveřích zasedací místnosti se zjevila Torunn Borgová se svazečkem papírů v ruce.

„Další bota?“ zeptala se.

„Další levá bota,“ upřesnil Hammer.

„O pár čísel větší než ta předchozí,“ doplnil Wisting. „Ale stejné značky.“

„Scarpa Marco,“ přikývla Torunn a posadila se. „Sportovní obuv se šněrováním,“ dodala a zalistovala papíry.

Wisting se posadil vedle ní. Torunn Borgová patřila k nejzdatnějším vyšetřovatelům na oddělení. Vynikala odborností, efektivitou a zaujetím, a proto právě jí dali za úkol, aby daný typ boty vypátrala.

„Našla jsi něco?“ zeptal se.

„Vyrábějí se v Číně,“ předložila Torunn kopie objednávkových a výrobních listů. „Firma Europris dováží přibližně patnáct tisíc párů ročně. Od roku 2005 jich po celém Norsku prodala něco přes padesát tisíc.“

Wistingovi zazvonil telefon. Podíval se na displej a zjistil, že volá Suzanne. Přepnul přístroj na tichý režim a hovor odmítl. Věděl, že s ním Suzanne chce mluvit o jeho návštěvě u lékaře.

„První bota měla velikost čtyřicet tři. Těch se prodalo sedm tisíc čtyři sta párů.“

„Tak to máme hned snazší,“ okomentoval Hammer přednesený údaj suše a skousl okraj papírového kelímku. „Kdo si vlastně kupuje tenisky v Europris?“

„Správný název zní sportovní obuv,“ opravila ho Torunn a zvedla brožuru, kde se vysvětlovalo, že boty jsou vyrobené z umělé kůže a mají litou podrážku z etylenvinylacetátu s dobrým tlumením dopadu.

„Důchodci,“ odpověděl Hammerovi Wisting. „V Europris nakupuje třeba můj otec. Mají tam nízké ceny a s kvalitou je spokojený. Musí to být nohy některého z těch našich starců.“

Kolegové mlčeli, věděli však, že Wisting má pravdu. Seznam pohřešovaných osob za loňský rok nebyl dlouhý. Ležel před nimi a obsahoval pouhá čtyři jména.

Torkel Lauritzen

Otto Sagen

Sverre Lund

Hanne Richterová

Všichni čtyři zmizeli v několikadenních odstupech loni v září.

Policie si s touto záležitostí dlouho lámala hlavu. Každý rok bylo v místním policejním obvodu nahlášeno kolem padesáti pohřešovaných, ale většina se brzy našla. Jednalo se o mládež, která utekla z domova, o děti, jež ztratily pojem o čase, o osoby trpící demencí, které zabloudily, o psychicky nemocné, sběrače lesních plodů a myslivce. Většinou se s nimi jejich blízcí šťastně shledali. V několika málo případech byl pohřešovaný nalezen mrtev – buď se stal obětí nehody, nebo u něj objevili dopis na rozloučenou. Jen ve zcela výjimečných případech někdo zmizel úplně. Beze stopy.

O mužích uvedených na prvních třech místech seznamu hovořili na oddělení jen jako o starcích. Dva z nich žili ve stavernském domě s pečovatelskou službou, jenž se nacházel v ulici Brunlaveien. Třetí byl stejně starý jako ostatní dva, ale těšil se v té době tak dobrému zdraví, že stále bydlel doma v ulici Johana Ohlsena v centru Stavern. Navíc měl manželku.

Média se nenechala zlákat ke spekulacím o možné souvislosti, ačkoli si novináři jistě museli myslet totéž co policie.

Ze statistického hlediska byla taková zmizení takřka nemožná. Městečko Stavern čítalo asi šest tisíc stálých obyvatel. Přibližně čtyři procenta byla ve věku nad sedmdesát pět let. A z oněch čtyř procent zmizeli během jediného týdne hned tři lidé.

Muže spojovalo bydliště a věk, ale když se policie snažila najít další možnou souvislost, zjistila pouze to, že děti dvou z nich jsou manželé.

Torkel Lauritzen byl vdovec a dřív pracoval jako šéf personálního oddělení koncernu Treschow-Fritzøe. Před dvěma roky prodělal těžkou mozkovou příhodu. Na snímku, který byl uložený v jeho policejní složce, měl svěšený jeden koutek úst. Po mrtvici mluvil zastřeně a jednoslabičně, ale díky rehabilitaci absolvované v domě s pečovatelskou službou se

dokázal dorozumět. Do ochrnuté pravé nohy se mu částečně vrátila hybnost a rád chodíval na krátké vycházky podél pobřeží. Vždycky býval spolehlivý a dochvilný. Když se v pondělí prvního září z takové procházky nevrátil k večeři, začal si personál dělat starosti. Navzdory onemocnění nepřestal Torkel Lauritzen kouřit a měl vysoký krevní tlak i cholesterol. Zdravotnický personál se obával, že mohl dostat mrtvici znovu, a proto bylo vyhlášeno pátrání na okolních turistických cestách. Torkel Lauritzen však nebyl nalezen ani živý, ani mrtvý.

Otto Sagen zmizel ze stavernského domu s pečovatelskou službou o tři dny později. Byl to penzionovaný velitel perute a bývalý šéf vojenské letecké akademie ve Stavern. Po manželčině smrti se pustil do psaní básní a v místním nakladatelství publikoval několik sbírek. Před třemi roky u něj rodina začala pozorovat první děsivé příznaky demence. Opakované drobné infarkty a krvácení do mozku mu způsobily poškození nervových buněk a postupně oslabovaly jeho mentální schopnosti. Otto Sagen neustále něco opakoval a zapomínal. Rodina zažádala o jeho umístění do domova a posléze zjistila, že personál s ním dokáže snáze navázat kontakt a umí s ním komunikovat lépe než oni sami.

Někdy po snídani ve čtvrtek 4. září se Otto Sagen ztratil. Zaměstnanci ho hledali nejprve v areálu, ale postupně bylo pátrání rozšířeno na bývalé loděnice se zrušeným vojenským objektem, kde dřív pracoval, a na jeho bývalé bydliště ve čtvrti Agnes. Stávalo se, že se občas zatoulal a nedokázal najít cestu zpátky. Po nástupu odpolední směny upozornil personál policii. Pátrání probíhalo celou noc. Hledalo se v parcích i v soukromých zahradách, v nezamčených boudách a kůlnách, v ulicích v centru města i v jachetním přístavu, ale po čtyřiaadvaceti hodinách už prakticky nebylo kam se podívat. Pátrání bylo ukončeno. Devětasedmdesátiletý Otto Sagen jako by se do země propadl.

Sverre Lund byl starý školský harcovník, pracovní kariéru zakončil jako ředitel stavernské základní školy. Jak vyplývalo ze záznamů, jeho zmizení nahlásila manželka Greta Lundová v pondělí 8. září v 17.32. Sverre Lund ženě sdělil, že má nějaké zařizování, a kolem jedenácté odkráčel z domova. Jeho zařizování zpravidla spočívalo ve vypití šálku kávy, konzumaci koláče s pudinkovou náplní a četbě místního plátku v pekařství v centru Stavern. Cesta tam mu netrvala déle než pět minut a domů se vracíval kolem jedné.

Obě prodavačky v pekařství bývalého ředitele Lunda dobře znaly, ale ani jedna ho toho dne neviděla. Pokojská z hotelu Wassilioff, která si kolem dvanácté šla zakouřit na dvorek, měla pocit, že ho zahlédla, jak před někdejší poštou nasedá do šedého kombíku na místo spolujezdce. Tím veškeré stopy končily. Řidič se policii nepřihlásil a Sverreho Lunda už nikdy nikdo nespatriil.

Hanne Richterové bylo třicet čtyři let a s ostatními zmizelými ji nic nespojovalo. Její případ se odlišoval. Pracovala jako učitelka v mateřské školce, ale před svým zmizením strávila dlouhou dobu na nemocenské. V jejím průběhu byla po určitá období hospitalizovaná v okresní psychiatrické léčebně Furubakken. Diagnostikovali jí paranoidní schizofrenii – trpěla bludy, že ji sleduje cizí zpravodajská služba a provádí u ní tajné domovní prohlídky, při nichž jí mimo jiné po domě rozmisťuje odposlouchávací zařízení. Injekčně podávaná antipsychotika s postupným uvolňováním zmírňovala symptomy nemoci a Hanne Richterová díky nim mohla nadále bydlet v domě, který si pronajímala. Když za ní ve středu 10. září přišla ošetřovatelka, byla Hanne Richterová pryč. Ošetřovatelka si odemkla a dům prohledala. Všimla si v něm pošty a novin z pátku 6. září, ale pozdější pošta už zůstala ve schránce. Očekávala, že pacientku najde mrtvou v posteli nebo v koupelně, neobjevila ji však nikde – ani v domě, ani v jeho okolí. Policie nechala jméno a fotografii pohřešované

zveřejnit v médiích, ovšem bezvýsledně. Hanne Richterovou nikdo neviděl a nikdo také nevěděl, kam se poděla.

Pátrání po celkem čtyřech pohřešovaných osobách zaměstnalo na několik následujících týdnů velkou část osazenstva policejní stanice, ale k objasnění událostí nevedlo. Pak jim na stole přistál případ takzvaného kata, kdy někdo usekl hlavu mladé dívky a nabodl ji na sloup uprostřed náměstí. Policie napřela k pátrání po pachateli veškeré síly a před Velikonoci byly všechny čtyři případy zmizení zaarchivovány.

Před hodinou si je Wisting z archivu znovu donesl.

Wisting za sebou zavřel dveře kanceláře a posadil se za psací stůl. Odsunul hromádku papírů čekajících na vyřízení a se zdráhavým povzdechem si doprostřed položil složky tří pohřešovaných mužů.

V posledních letech pracovních povinností neustále přibývalo, zatímco lidí na jejich plnění ubývalo. Případy zůstávaly dlouho ležet nebo se prošetřily jen zběžně a poté se odložily, k zoufalství kriminalistů i obětí. Nemuselo tomu tak být, kdyby měli dost času. Kdyby jich bylo víc.

Podle všeho se postupně blížil okamžik, kdy se zločiny začnou vyplácet. Kriminalita v zemi výrazně stoupala a Wisting neviděl žádné náznaky efektivních protiopatření. Policie a soudy byly naopak čím dál liknavější. Právní stát začínal pozvolna kapitulovat.

Natáhl se k hromádce čistých papírů na polici u okna a pak si poněkud kostrbatým písmem napsal jména pohřešovaných mužů. Opřel se a krátký seznam si prohlížel.

Torkel Lauritzen

Otto Sagen

Sverre Lund

Za každým jménem se skrývaly obavy pozůstalých. Strach, zoufalství a smutek. Prázdnota. Záhada – a řešení.

Policie už uvedená zmizení prošetřila. Vyslechla rodiny a známé všech tří mužů a zmapovala pohyby zmizelých až do dne, kdy se ztratili. Vleklé vyšetřování však žádný výsledek nepřineslo. Wisting ho neměl na starosti, přesto ho zpozvzdálí sledoval. Pak si musel poradit s případem Kat. Následně dostal nařízenou několikátýdenní dovolenou. Po návratu už byly případy zmizení odložené. Nyní si musel pročíst rozsáhlý vyšetřovací materiál. Do konce pracovní doby zbývalo

ještě několik hodin, ale už teď se cítil unavený a bez energie a do ničeho se mu pouštět nechtělo.

Právě si začal uspořádat jednotlivé složky, aby se v případech zorientoval, když se ozvalo zaklepání.

„Dále!“ zvolal.

Do místnosti strčil kudrnatou hlavu Espen Mortensen.

„Tak já běžím.“

Wisting povytáhl obočí.

„Na soudní,“ dodal kriminalistický technik na vysvětlenou. „Provéřit referenční vzorky členů rodiny, abychom ty nohy mohli identifikovat.“

Wisting uznale pokývl. O dalším postupu zatím ještě nepřemýšlel, ale samozřejmě bylo potřeba zjistit, jestli uříznuté nohy nepatří některému pohřešovanému.

„Kde ty vzorky vezmeš?“ zeptal se Mortensena, který mezitím popošel dál do místnosti.

„Profil DNA Sverreho Lunda přece máme,“ připomněl mu technik.

Wisting si přitáhl nejhořejší šanon a dolistoval ke žlutému úmrtnímu formuláři. Manželka Sverreho Lunda jim poskytla mužův zubní kartáček, aby si mohli jeho DNA uložit do rejstříku pohřešovaných osob. Jenže u obou pohřešovaných z domu s pečovatelskou službou to tak jednoduché nebylo. Než vyšetřovatelé pochopili, že se případ hned tak nevyřeší, zaměstnanci domova už z pokojů dávno odstranili veškeré osobní předměty, aby uvolnili místo dalším čekajícím klientům. Složky v rejstříku pohřešovaných osob obsahovaly kromě běžných informací o výšce, hmotnosti, barvě očí, délce vlasů a podobně také údaje o chrupu a všeobecném zdravotním stavu, profil DNA však nikoli. Žádný uložený údaj tedy k identifikaci odříznuté nohy nestačil.

„Sehnat ty ostatní nakonec nebyl velký problém. Dcera Otty Sagena si přece vzala syna Torkela Lauritzena,“ řekl Mortensen. „Před hodinou jsem za nimi zajel a vysvětlil jim situaci.

Oba mi poskytli vzorky slin.“ Zamířil zpátky ke dveřím. „Za pár dní bychom měli vědět, komu ty nohy patří.“

Wisting ho vyprovodil pohledem. Příbuzenský vztah mezi dvěma pohřešovanými patřil k náhodám, které mohly představovat určité vodítko. Možná to s případem nijak nesouviselo, ale podobné shody okolností byly vždy automaticky podezřelé.

Po chvíli zalétl pohledem k oknu. Kancelář měl situovanou na západ a slunce stálo vysoko nad mořskou hladinou. Po fjordu pluly plachetnice s napnutými plachtami.

Zprudka vstal a došel si do hrnku nalít kávu, pak se opět pohodlně usadil a začal se prokousávat tlustým spisem.

Zpočátku mu dělalo potíže se soustředit. Měl zavolat Suzanne, ale hovor stále odkládal. Po telefonu jí o návštěvě lékaře vykládat nechtěl.

Seznámili se před víc než půl rokem. Wistinga ani nenapadlo, že by po náhlé Ingridině smrti před třemi lety mohl navázat nový vztah, ovšem nevypočitatelná životní náhoda tomu tak chtěla. Dali se dohromady při vyšetřování dvojnásobné brutální vraždy. Bez Suzannina přispění by se ji vyřešit nepodařilo.

Wisting si mimoděk pohrával se snubním prstenem, který stále nosil, a jako vždycky, když se mu myšlenky na Suzanne smísily s myšlenkami na Ingrid, ho zaplavil pocit viny. Převalil se přes něj jako záludná vlna.

Káva v hrnku mu stydla. Pořádně si lokl a donutil se napřít pozornost k práci. Za dvě hodiny stihl všechny případy znovu projít. Po těle cítil únavu a vzduch v kanceláři mu připadal dusný a zatuchlý. Košili měl v podpaží propocenou a oděr potu ovzduší nijak nevylepšoval.

Došel k závěru, že provedené vyšetřování bylo eufemisticky řečeno nedostatečné. Policie vůbec nevyslechla řadu zaměstnanců domu s pečovatelskou službou, kteří hráli v životě dvou z oněch tří mužů ústřední roli. Zbývá práce byla také

odbytá. Nikdo nekladl podrobnější dotazy. Mezi pohřešovanými ani lidmi z jejich okolí se neobjevily sebemenší spory. Žádné nesrovnalosti. Žádné nepřátelství nebo nevraživost. Nebyla odhalena žádná rodinná tajemství.

Shromážděný materiál byl jako klidná hladina, Wisting však věděl, že kdesi pod ní se nachází temnota. Vždycky se tam skrývala. Skrývala se všude. Bylo jen třeba zabrousit víc do hloubky.

Znovu se ozvalo zaklepání. Dveře otevřel policejní právník Audun Vetti, ani nepočkal na vyzvání.

„Můžete mě informovat o vývoji?“ vyzval Wistinga a posadil se na židli pro návštěvníky.

Wisting se předklonil, opřel si předloktí o desku psacího stolu a spočinul na svém nadřízeném očima. Vetti měl na sobě čerstvě vyžehlenou uniformu s hvězdičkami a epoletami, které informovaly o tom, kdo tady má vyšší pravomoc.

Wistingovi připomínal domýšlivou čajovou konvici ze stejnojmenné pohádky Hanse Christiana Andersena. Kvůli své sebestřednosti a aroganci se čajník považoval za důležitější než hrnky a šálky z porcelánového servisu, a to jen proto, že měl hrdlo a ouško.

Audun Vetti nebyl ideální spoluhráč. Nejevil ochotu přijímat nápady a návrhy ostatních a vyhýbal se okamžikům, kdy bylo třeba udělat těžké rozhodnutí. Měl sám o sobě pokřivený obrázek a hnala ho touha vystoupat po kariéřním žebříčku. Momentálně se hlásil na uvolněné místo náměstka policejního náčelníka. Potřeboval mediálně vděčný případ, ideálně takový, který by se rychle vyřešil.

Wisting si přesně nevybavoval, jakže ta pohádka o čajníku končila, ale měl pocit, že tam došlo na střepy.

„Víme tohle,“ spustil unaveně. „Tři čtvrtě roku se pohřešují tři starci, nebyly po nich nalezeny sebemenší stopy. Dva žili ve stavernském domě s pečovatelskou službou. Byli příbuzní.“ Odmlčel se a vytáhl obálku se snímky odříznutých nohou.

Rozložil je před Auduna Vettiho a pak navázal: „Tenhle týden jsme našli dvě nohy, které patřily dvěma různým lidem.“

Vetti jednu fotografii zvedl a zamžoural na ni.

„Jde o vraždu?“ zeptal se.

Wisting se rozhlédl, jako by se bál, že by je někdo mohl poslouchat, a pak ztěžka vzdychl. „Čistě mezi námi dvěma a těmhle čtyřmi stěnami: o tom není nejmenších pochyb.“

Line po cizí místnosti znovu přelétla pohledem. Kuchyňka byla vybavená jen tím nejnútnejším: skřínky, kuchyňská deska, sporák a lednička. Dvě vysoká okna se obracela do zadního dvora. Na poličce stály květináče s bylinkami: bazalka, oregano a meduňka. Rostliny zakrývaly polovinu okna a výhledu.

Muž sedící proti ní zabil člověka. Stalo se to před patnácti lety a nebylo to na něm nijak poznat. Pohodlně se opíral a na rtech mu pohrával vlídný úsměv. Vypadal čistě, měl hezké oblečení a upravené vlasy. Hleděl zamyšleně a dýchal zcela pravidelně. Přesto se v místnosti vznášel závan neklidu, kvůli němuž se Line cítila nepříjemně a říkala si, jestli celý projekt s rozhovory nepředstavuje šlápnutí vedle.

Původní nápad byl dobrý. Hodlala vyzpovídat pět vrahů a jednu vražedkyni. Všichni dohromady si odpykali téměř sto let vězení. Line je chtěla přimět, aby jí vylíčili léta strávená za mřížemi. Pocit, že jim čas pomalu protéká mezi prsty. Že je pro ně každý den ztracený a že jim ze života zbývá stále méně a méně.

Z novinářského hlediska šlo o pokus ukázat, co s dotyčnými trest udělal. Jestli se stali lepšími, nebo horšími lidmi. Hodlala tím nastolit otázku, jak účelný je vlastně trest odnětí svobody. V době, kdy rozmach kriminality vyžadoval větší počet policistů a rozšířenou pravomoce a kdy se v médiích prezentovaly některé hrůzné případy, bylo snadné volat po efektivním opatření v podobě přísnějších trestů. Lidé, kteří nikdy neseseděli, si těžko dokázali představit, jak hrozné je být dlouhé roky zbavený svobody. Pokud byla Line schopná říct, jednalo se o určitý paradox: společnost, k jejímž zá-

kladným myšlenkám patřilo pomáhat lidem ve složité situaci, mírnit bolest a tlumit utrpení, chtěla odsouzené zároveň tvrdě trestat.

Prostřednictvím rozhovorů hodlala Line najít odpověď na otázku, zda mají přísné tresty smysl. Chtěla ukázat, co se stane s lidmi, kteří strávili za mřížemi mnoho let. Její hypotéza zněla, že umírněnější tresty a menší nátlak ze strany státu by vedly k humánnější společnosti.

Článek měl vyjít na konci léta ve víkendové příloze. Line v ní vyhradili osm stran, přičemž na návštěvu dotyčných a pořízení rozhovorů dostala dva týdny. Pokud dokáže dodat kvalitní fotografie, počet stran se ještě zvýší. Plánovala si, že na článku bude pracovat i o dovolené, aby měla k dispozici celkem pět týdnů. Stanovila si za cíl dostat tohle téma na titulní stranu.

Prvním zpovídaným byl Henning Mørk. Složku s řešeršními materiály k jeho případu měla Line v autě. Tvořily ji především novinové články z květnových dní roku 1994, kdy Henning Mørk uškrtil třináctiletého chlapce ze sousedství, Kristiana Storåse. Vůči pachateli se tehdy v celé zemi zvedla vlna opovržení.

Dva dny předtím, než se Henning Mørk stal vrahem, oslavil šestadvacáté narozeniny, byl tedy v té době stejně starý jako nyní Line. Dnes mu bylo jednačtyřicet. V době vraždy byl čerstvě ženatý a jeho manželka byla v osmém měsíci těhotenství. Právě nastoupil do firmy vyrábějící práškové laky a budoucnost měl před sebou.

Přes to všechno potají navázal vztah s láskou z dětství, která se nastěhovala do sousední ulice. Z novinových výstřižků vyplývalo, že oběť vraždy ho přistihla s milenkou v manželské posteli v době, kdy jeho manželka byla na těhotenské kontrole.

Line byla předem nervózní, avšak setkání s Henningem Mørkem v ní vyvolávalo ještě nepříjemnější pocity, než očekávala. Jeho tmavý pohled byl palčivý a nelíbilo se jí, jak si ji

zpod svažtělého obočí pátravě prohlíží. Zkrátka a prostě ji děsil. Jako by na něm viděla, že je nebezpečný. Že se v jeho nitru skrývá cosi temného a nevypočitatelného.

Vnější dojem ostře kontrastoval s jeho ochotou nechat se zpovídat. Mørk neodbíhal od tématu a poskytoval vyčerpávající odpovědi. O životě za mřížemi i o propuštění z věznice a návratu do společnosti hovořil otevřeně a upřímně. Líčil, že žije osaměle, a neskrýval zahořklost. Line se mu nyní chtěla dostat víc pod kůži. Proniknout mu do duše.

„Co si myslíte o mém činu?“ zeptala se.

Henning Mørk se na ni zadíval temným pohledem a pravicí sevřel skleničku před sebou.

Line zvedla svou sklenku a upila, jako by tím chtěla zmírnit přímou otázku.

„Jednal jsem tehdy impulzivně,“ odpověděl a odkašlal si. „Provedl jsem to, než jsem si to stačil promyslet. A za to mi sebrali patnáct let života.“

„Připadal vám trest příliš přísný?“

Muž opět zvedl sklenici k ústům a pomalu upíjel, přitom na Line hleděl. Pak sklenici odložil.

„Neměli mě vůbec odsoudit.“

Line zaváhala.

„Co tím myslíte? K vraždě jste se přece přiznal.“

„Zabil jsem ho,“ přikývl Henning Mørk. „Soudce se domníval, že jsem jednal špatně. Já s ním nesouhlasím.“

Ticho v místnosti bylo nesnesitelné. Line se zavrtěla.

„Nechápu...“ začala. „Chcete tím říct, že jste snad jednal správně, když...“ Obávala se, že bez obalu vyslovená připomínka mužova činu by působila provokativně, a proto větu nedokončila.

„Jestli je vražda správná, nebo špatná, závisí na tom, jaké důsledky má pro všechny dotčené. Pokud jsou důsledky v souhrnu kladné, jde o morálně omluvitelný čin. Pokud jsou špatné, je špatná i vražda,“ vysvětlil Henning Mørk.

Line svažila čelo. Neskrývala, že jí dělá problémy Mørkovu logiku a způsob uvažování pochopit.

„Představte si situaci, kdy byste mohla zachránit dva lidi tím, že byste jednoho člověka zabila. Byla by pak vražda správná, nebo špatná?“

Line musela v duchu uznat, že takové morální dilema nemá dost promyšlené, a nemůže tedy otázku zodpovědět. Místo toho namítla: „Jenže to nebyl váš případ...“

„A co snaha ukončit značné utrpení?“ přerušil ji Henning Mørk. „Není správné zabít jednoho člověka, když tím spoustě jiných ušetříte dlouhá muka? Neopravňuje pak k činu suma důsledků?“

Line neodpověděla.

„Nebo si představte, že někdo zabije zdravého člověka proto, aby jeho orgány zachránily život jiným, kteří potřebují k přežití nové srdce, játra a ledviny. Nedá se vyloučit, že by taková vražda svět vylepšila a že by v něm pak žilo víc šťastných lidí než ve světě, kde ti, co potřebují nové orgány, musejí zemřít. Nebyla by pak vražda toho zdravého člověka morálně ospravedlnitelná?“

„Kristianu Storåsovi bylo třináct,“ připomněla mu Line. Měla pocit, že ji muž provokuje.

„Jenomže byl surovec,“ nesouhlasil Henning Mørk. „Ostatní děti z ulice se ho bály. Šikanoval je, mlátil a okrádal. Menší děti pod různými pohrůžkami nutil jíst žížaly a brouky. Potají obcházel sousední domy a kradl peníze, když tam nějaké našel. Takhle se zjevil i u nás. Kdybych ho nezarazil, kdo ví, co by z něj vyrostlo, vyhlídky zrovna dobré neměl. Matka už nad ním zlomila hůl.“

Henningu Mørkovi se do hlasu vloudil zápal. Naklonil se nad stůl a v pohledu mu vítězoslavně zablýsklo, jako by byl přesvědčený, že zavražděním dítěte zbavil svět skutečného sadisty.

„Ale stejně...“, zkusila se ozvat Line.

„Počkejte,“ zarazil ji Henning Mørk zvednutou rukou. „Ještě jsem neskončil. Přesně devět měsíců po tom, co mě odsoudili, se matce toho kluka narodila holčička. Nové dítě náhradou za kluka, kterého jsem jí sebral. Kdyby nebylo mě, na svět by nepřišla. Co její život? Dneska je jí čtrnáct. Možná jste ji viděla. Účinkovala v takovém tom televizním pořadu, kde se hledají talenty. Hrála a zpívala písničku, kterou sama složila. Je krásná a inteligentní. Kdyby její bratr nezemřel, nebyla by tu a její matka by nic takového nezažila.“

Line nevěděla, jaké filozofické knihy si muž ve věznici četl, ale na jeho názorech na život a smrt nebylo nic pěkného. Přikývla, jako by souhlasila, a začala si sbírat věci.

„Jakožto novinářka byste se měla snažit o nestranný pohled. Pokud chcete, aby ty rozhovory k něčemu byly, měla byste se snažit nehledět na čin z perspektivy vraha ani z perspektivy oběti, vlastně vůbec z ničí perspektivy. Měla byste zájmy všech považovat za rovnocenné a případ nazírat z perspektivy věčnosti.“

Line zakroutila hlavou, ale novinářský zápisník nechala ležet. Myšlenky a názory Henninga Mørka jí pomůžou dostat tohle téma na titulní stranu. Celý článek pozvednou.

„Nechápu, jak můžete obhajovat vraždu dítěte, kterou jste spáchal, abyste zakryl nevěru,“ pronesla klidně.

„Je vám jasné, proč se odpůrci potratů v USA domnívají, že je správné zabíjet lékaře, kteří potraty provádějí? Proč jsou muslimové proti sebevraždě, ale přesto zastávají názor, že lidé mají obětovat život ve svaté válce? V některých zemích je legální pomáhat starým a nemocným lidem zemřít, zatímco v jiných se za totéž rozdávají tresty. Některé společnosti umožňují, aby hlava rodiny zabila ty příbuzné, kteří se provinili proti nepsaným pravidlům chování, v jiných se takový postup zavrhuje. Někde se smí zabíjet a jíst zvířata, jinde se přiklání k vegetariánství. Někde se připouští zabíjení nepřátel ve válce, jinde je zakázané i to.“